

מִיָּדָה כֹּחַ - מִיָּדָה כֹּחַ
מִיָּדָה כֹּחַ : מִיָּדָה כֹּחַ

ר"ל שאלך בדרך מוכים ובדרכי התורה ואמרה עמך עמי
וכן האמינה בהשארות הנפש ובשכר ועונש של עוה"ב
ובתה"מ כמ"ש באשר תמותי אמות ושם אקבר,

① כֹּחַ

א וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפָּט הַשְּׁפָטִים וַיְהִי רָעַב
בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
לְגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי
בָנָיו:

② כֹּחַ

כ וַתֹּאמֶר
אֲלֵיהֶן אֶל-תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי קְרָאן לִי
מָרָא א במקום ה כִּי-הֵמָּר שָׂדֵי לִי מָאָד:
כא אֲנִי מִלֵּאָה הִלַּכְתִּי וְרִיקָם הֵשִׁיבֵנִי
יְהוָה לִמָּה תִקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וַיְהוֹה עֲנָה
בִּי וְשָׂדֵי הָרַע לִי:

③ כֹּחַ

כה בַּיָּמִים הָהֵם
אִין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר בַּעֲיֵנָיו
יַעֲשֶׂה:

④ כֹּחַ

ב רבי חגיגה סגן הכהנים אומר: הוי מתפלל בשלומה של
מלכות, שאלמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו.

⑤ כֹּחַ

א (א) ויהי בימי שפט השפטים, יספר הסבה שהגיעה
את אביסלך לצאת מא"י לחיל מפני שהיה בימי שפט
השפטים שעל הימים האלה אמר (שופטים ט"ו י"ח) בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה, וגם לא
היה אז שופט אחד מיוחד לכל ישראל שאז היה השופט עוצר בעם, כי היה בין שופט לשופט שאז היו שופטים רבים
החפץ ימלא את ידו, ואין מורא השופט על העם כמ"ש אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו, וחז"ל
במליצתה אמרו אי לודו ששפטו את שופטיהם, וזאת שנית ויהי רעב בארץ, שבימי רעב יתאספו ההמון העניים על
העשירים ויכריחום לתת להם לחם ודגן ואם לא יקחו בחזקה, אחר שאין מלך להפיל מוראו עליהם, תעייב וילך איש
מבית לחם ויהיה לגור בשדי מואב. באשר היה איש עשיר היה ירא שהעניים יפלו עליו וישללו כל אשר לו, ובכ"ז
לא הלך להתשקע רק לגור בשדי מואב עד יעבר זעם וגם לא לגור בעיר וכרך רק בשדי מואב כמתגורר בשדה לפי
שעה,

⑥ כֹּחַ

ז בְּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אֲמוֹת
וְשָׁם אֶקְבֹּר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה
יִוְסִיף כִּי הַמּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ:

⑦ כֹּחַ

ביותר שנה, איך למה תקראנה לי נעמי, גם מה שקראת לי שהיית נקראת בתחלה נעמי הוא שקי בי ה ענה כי,
ר"ל התעללה הקדושה היתה רק התראה שבה התורה כי שאישיך את דרכי כי ישיבני ממצות התעללה האמת לעמק,
וכן היה שבתעללה האמת שדי ידע לי שער נדל צער תפילתי כפלים,

⑧ כֹּחַ

ח וַהֲנֵה-בָּעִז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר
לְקוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ
יִבְרַכְךָ יְהוָה:

⑨ כֹּחַ

והתקעו שדא אדם ששאל את שלום חברו
כשם שנאמר ויהי בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה עמכם ויאמרו
לו יברכך ה

⑩ כֹּחַ

(ח) והנה
בעז בא, כים שנאמר והנה מורה דבר חדש, שבתו לא
היה תל לאב אל השדה והיה גם זה מקרה חדש

בי המות
יפריד ביני ובינך, ר"ל שמצאת הליכתי עמך הוא מפני
שראיתי והבנתי שהמות ישים הבדל גדול בינינו שהגם
שבחיים דבקתי עמך שהגם שהדת הפריד בינינו בכ"ז
היינו מתווכרים יחד באהבה אבל אחר המות נהיה
מופרדים כי את תדבק באלהי הרוחות ואני אהיה נדחה
בין מחצית עובדי גלולים, ולכן אבקש להתגיד שאז לא
נפרד גם במות, ובדבריה אלה גלתה כי כבר נכונים בלבה
כל יסודי האמונה מציאת ה' ואחרותו כמ"ש אלהך
אלהי, תורת ישראל ומנהגיהם כמ"ש באשר חלכי אלק,

את כל-הקציר אשר-לי: כב ותאמר
נעמי אל-רות כלתה טוב בתי כי תצאי
עם-נערותיו ולא יפגעו-בך בשדה
אחר: (17)

כ"ב ח"ב

ח ויאמר בעז אל-
רות הלא שמעת בתי אל-תלכי ללקט
בשדה אחר וגם לא תעבורי מזה וכה
תדבקין עם-נערתי:

(18)

כ"ב ח"ב

(כא) ותאמר רות המואביה, ורות לא הבינה
ענין היבום רק מ"ש שהוא קרוב ושע"כ יעש עמהם חסד
להחיותם, ע"ז אמרה גם כי אמר אלי עם הנערים אשר
לי תדבקין באמתי הוא אמר לה וכה תדבקין עם נערותי,
רק כאשר היא היתה מואביה ושם אין מתרחקים מן
הנערים לא הבינה לדייק בדבריו וחשבה שכונתו שתדבק
עם אנשיו שהנערים היו עיקר אצלה שחשבה שאחד
מהם ישא אותה [וע"ז קראה המואביה כי בת ישראל
היתה מבינה בין דבר נעמי שאמרה עם המתים בין דבר
בעז שאמר עם נערותי] עכ"פ מ"ש לה שתלקט אצלו
עד סוף ימי הקציר הביאה ראייה לדברי חמותה כי יעשה
זאת מצד שהוא קרובם: (19)

(19)

כ"ב ח"ב

ו יהי בשכבו וידעת את-
המקום אשר ישכב-שם ובאת וגלית
מרגלותיו ושכבתי ושכבת קרי והוא יגיד
לך את אשר תעשין:

(20)

כ"ב ח"ב

ובאת וגלית מרגלותיו
ושכבת, פ"י כי הם בושו מלחבוע את בתו בפה שישא
אותה ויעצה אותה שתתבע זאת ממנו ע"י סימנים כמאן
רמזו במחוג, שכבר בארנו במק"א מטעם המקובלים
בענין היבום וחליצת הנעל, שרגוף הוא נעל של הנפש
שא"א לנשמה הרוחנית לעמוד בעולם הגופים מבלי גוף
כמו שא"א להענות והדך לעמוד במקום רפש וס"ס בלא
נעל שלא יפגפו רגליו, ועל סוד זה אמר ה' של נעלך מעל
רגלך, והאיש המת בלא בנים ואין לנפשו מרגע והיא
עורגה מקשקש באשחו אשר לא עשה עמה פרי רמחה
שמו מישראל, כשיבם אותה אחיו ויתן זרע לאחיו הוא
כאלו נפש המת באה שנית לעולם כי הנוול הוא עצמו
האח המת ויקרא על שמו והוא יקום תחתיו לנחלה

בהשגחת ה' שבוטז בא מבית לחם, ויאמר לקוצרים
ה' עמכם, חז"ל אמרו שבוטז ובית דינו תקנו שיהיו
שואלים שלום חברו בשם, והיה בעצת הסנהדרין כמ"ש
בברכות (דף סג) וכי תיטא בועז מרענא דנפשיה עביד
וכו' כי אין להזכיר ש"ש לבטלה וכמ"ש בספרא (ויקרא סי'
יד) דלא לימא לה' קרבן וכו', אך בראותם אז שהי'
ביניהם גול משפט תצדק גם אל שופטיהם לא שמעו
כמ"ש ויהי בימי שפוט השופטים, וכאשר נתמנה בועז
לשופט תקן שיהיו שואלים שלום חברו בשם, לקבוע
בלבם כי ה' משמים משקיף עליהם ועל שלומם, ושלום
הקבון משתתף עם השגחת ה' עד שה' הנקרא שלום
משתתף עם שלום שבין אדם לחברו, וגם התעוררות
שיטת ה' לנגדם תמיד וגם בדברים שבינם לבין רעיהם
ודרישת שלומם וסובתם, ועוד והנה בועז בא מבית
לחם שסספר שנעשה דבר הרש בבית לחם במושב
הקנים שע"ז מורה מלת והנה, ובוטז בא משם בדבר
ההרש שאמר לקוצרים ה' עמכם, ועפ"ז הוזכרו גם הם
ש"ש שיברכוהו ה', וכמ"ש ולא אמרו העוברים ברכת ה'
עליכם וכו' וכמ"ש שם:

(21)

כ"ב ח"ב

יב ישלם יהוה פעלך
ותהי משכרתך שלמה מעם יהוה
אלהי ישראל אשר-באת לחסות תחת-

(22)

כ"ב ח"ב

והנה כבר חקרתי בדרוש אה"ש שאמר שזה בעצמו שזכה האדם לעשות מצות ה'
ולעבוד עבודת ה' וכו' הוא השכר היוותי גדול, אם מצד השלמות הנפשי שיקנה ע"י עשיית המצוה אם מצד
שבה הוא עבד מלך גדול בורא כל, וא"כ יפלא למה הביח בלל החזרה שבר מצות הלא קיום המצוה בעצמה הוא
השכר היוותי גדול [ע"ש שבר מצוה המצוה שהמצוה בעצמה היא השכר היוותי גדול של המצוה], ואמיתי שבאמת
למי שיש לו לב להבין ונפש להרגיש נתנם המצוה תשכחותה איצ להבטיח לו שכר וזאת המצוה בעצמה, אבל כאשר
רוב בני אדם אין מרגישים נתנם המצוה והאשר הגדול שיקנו על ידי התנדב להבטיח שכר ע"י"כ שזה מותש אצלם כד
שעשו המצוה בעבוד תקות השכר עד יגיעו למדרגה להרגיש ולהבין לעשות המצוה לשמה מצד המצוה בעצמה, ח"ס
ישלם ה' פעלך הינו שיה' תן לך שכר מעולתך אבל האמת היא ותהי משכרתך שלמה מעם ה', ר"ל שעקר השכר
בשלמות יהיה זה בעצמו בזה שבאת לחסות תחת כנפיו, שזה עצמו הוא השכר השלם בלא חסרון כלל ועוד"ו וזאת
אשר באת לחסות ר"ל שזה עצמו הוא עיקר השכר:

(23)

כ"ב ח"ב

ו וגם של-תשלו לה מן-
הצבתים ועובתם ולקטתה ולא תגערו-

(24)

כ"ב ח"ב

(וזה וגם של תשלו לה מן הצבתים, שהנחתו צבתים בתורת שכתה כד שחקק אותם,
ואמר תצבתם כי צבתים אלה היבנים בתרם אורי שבאמת אינם שכתה עודא תקנה שיפקידו אותם והפקד פסוד
מותר. ולקטת ולא תגערו בך, ר"ל ובכל אופן שחלקם לא תגערו בה אף שחלקם שלא כדן, ובה כלל הכל שחולל
לקטת באור נפשה כי כותנו לפרנסה כבדור:

(25)

כ"ב ח"ב

כא ותאמר רות
המואביה גם כן-אמר אלי עם-
הנערים אשר-לי תדבקין עד אם-כלו

כי אם כלה הדבר היום, שממה שנתן רק מזון סעודה
אתה הוא סימן שהיום יונמר הדבר כגיל: ד

כ"ג: 26 - 23

טו והיה לך

למשיב נפש ולכלכל את-שיבתך כי
כלתך אשר-אהבתך ילדתו אשר-
היא טובה לך משבעה בנים:
טז ותקח נעמי את-הילד ותשתהו
בחיקה ותהי-לו לאמנת:
יז ותקראנה לו השכנות שם לאמר
ילד-בן לנעמי ותקראנה שמו עובד
הוא אבי-ישי אבי דוד:

24

פל' ע' 765

(יח) ותאמרנה הנשים וגו' ברוך ה'

אשר לא השבית לך גואל היום, ר"ל מה שנגנע אל
היום צריך ברכה לה' שלא השבית לך גואל, כי בנך הוא
הנולד בילד הזה כנורע מסוד היבום שהוא המת בעצמו
והוא גואל שלך שלא תמות ערירי, ומה שנגנע על
העתיד יקרא שמו בישראל יהיה מגדולי ישראל ומאנשי
השם: (טז) והיה לך למשיב נפש, ר"ל שהוא השיב את
נפש מחלוק שנית אל העריו, ונפשו הוא נפש מחלוק בנך,
והוא ניכר יוכלל את שיבתך באשר נולד מכלתך אשר
היא אוהבת אותך ושתדלו לכלכל את שיבתך:
(טז-יז) ותקח נעמי את הילד, עפ"ז היתה לו לאומנת כי
הוא בנה ממשי וחשא אותו האם האומנת את בנה,
והשכנות אמרו שיוולד בן לנעמי כי כן הוא האמת
שהוא בן נעמי סוד היבום על כן קראו שמו שהוא בן
נעמי,

וכמ"ש יולד בן לנעמי, כי עובד בן בועז היה בעצמו
מחלוק בן נעמי, ואז יש לנפש המת נעל, ר"ל גוף שבו
תעמוד שנית בעולם הגופים, אולם אם לא יחפון ליכמה,
תשאר נפש המת בלא נעל ולא תוכל לעמוד שנית
בעולם הגופים לכן ירמוז זה כמה שתשלוף נעלו מעל
תגלו ויקרא שמו בישראל בית חלוק הנעל, כי כן חלוק
נעל של אחיו המת ר"ל שנשמתו היא חלוק הנעל, ר"ל
מתוסרת גוף גוויה, חזר רמזה לבועז כמה שגלתה
מצלותיו ותשכב, ר"ל רמזה לו אחר שאתה גואל ליבם,
איכ או תגלה רגליך להיות בלא נעל ותקרא בית חלוק
הנעל, או שאשכב בצדך להקים לקרובך שם בישראל ואז
תכסה רגליך בנעל, והוא יגיד לך את אשר תעשין
דהיינו או שיצוה אותך לתבוע גואל הקרוב יותר או
שהוא ידבר עם הגואל:

כ"ג: 26 - 21

טו ויאמר ה'בי

המטפחת אשר-עליך ואחזי-בה
ותאחזי בה וימר שש-שערים וישת
עליה ויבא העיר: טז ותבוא אל-חמותה
ותאמר מי-את בתך ותגד-לה את כל-
אשר עשה-לה האיש: יז ותאמר שש-
השערים האלה נתן לי כי אמר אלי קדי
ולא כתיב אל-תבואי ריקם אל-חמותך:
יח ותאמר שבי בתי עד אשר תדעין
איד ופל דבר כי לא ישקט האיש כי-
אם-כלה הדבר היום:

23

פל' ע' 765

(טז) וימר שש

שערים, נראה שהיה מרת קב שהוא ששית הסאה, שכן
היה דרכם לחלק מדה גדולה לשש חלקים כמ"ש (יחזקאל
טז) וששיתם את האיפה, והמדה הזאת נקראת שש, והדין
הוא שאין פוהתין לעני העובר ממקום למקום מכבר
המחזיק חצי קב, ונתן לנעמי ורות קב שהוא מזון סעודת
שהרית לשתייה, וכזה גילה שגמר הדבר היום ולא
יצטרכו על סעודת הערב, ויבא העיר: (טז) ותבוא אל
חמותה, ר"ל שכדרך הלך עמה רק כשבא אל העיר או
נפרדו הוא בא אל העיר לברו והיא באה אל חמותה
לברו, ותאמר מי את, מבואר שנים כשבאה לבית
חמותה היה בטרם יכיר איש את רעהו ולכן שאלה מי
הוא הבא, ותגד לה את כל אשר עשה לה האיש, ר"ל
שנשבע לה שתגאל בכל אותן אם עיי טוב אם על דיו:
(יח) ותאמר שש השערים האלה נתן לי, ולא לשם
קדושין רק אמר אל תבואי ריקם ר"ל שיהיה לנו סעודת
הבקר: (יח) ותאמר שבי בתי וכו' כי לא ישקט האיש